

New Day in Medicine
Новый День в Медицине

NDM

TIBBIYOTDA YANGI KUN

Ilmiy referativ, marifiy-ma'naviy jurnal

AVICENNA-MED.UZ

ISSN 2181-712X.
EiSSN 2181-2187

8 (82) 2025

**Сопредседатели редакционной
коллегии:**

**Ш. Ж. ТЕШАЕВ,
А. Ш. РЕВИШВИЛИ**

Ред. коллегия:
М.И. АБДУЛЛАЕВ
А.А. АБДУМАЖИДОВ
Р.Б. АБДУЛЛАЕВ
Л.М. АБДУЛЛАЕВА
А.Ш. АБДУМАЖИДОВ
М.А. АБДУЛЛАЕВА
Х.А. АБДУМАДЖИДОВ
Б.З. АБДУСАМАТОВ
М.М. АКБАРОВ
Х.А. АКИЛОВ
М.М. АЛИЕВ
С.Ж. АМИНОВ
Ш.Э. АМОНОВ
Ш.М. АХМЕДОВ
Ю.М. АХМЕДОВ
С.М. АХМЕДОВА
Т.А. АСКАРОВ
М.А. АРТИКОВА
Ж.Б. БЕКНАЗАРОВ (главный редактор)
Е.А. БЕРДИЕВ
Б.Т. БУЗРУКОВ
Р.К. ДАДАБАЕВА
М.Н. ДАМИНОВА
К.А. ДЕХКОНОВ
Э.С. ДЖУМАБАЕВ
А.А. ДЖАЛИЛОВ
Н.Н. ЗОЛотова
А.Ш. ИНОЯТОВ
С. ИНДАМИНОВ
А.И. ИСКАНДАРОВ
А.С. ИЛЬЯСОВ
Э.Э. КОБИЛОВ
А.М. МАННАНОВ
Д.М. МУСАЕВА
Т.С. МУСАЕВ
М.Р. МИРЗОЕВА
Ф.Г. НАЗИРОВ
Н.А. НУРАЛИЕВА
Ф.С. ОРИПОВ
Б.Т. РАХИМОВ
Х.А. РАСУЛОВ
Ш.И. РУЗИЕВ
С.А. РУЗИБОВЕВ
С.А. ГАФФОРОВ
С.Т. ШАТМАНОВ (Кыргызстан)
Ж.Б. САТТАРОВ
Б.Б. САФОВЕВ (отв. редактор)
И.А. САТИВАЛДИЕВА
Ш.Т. САЛИМОВ
Д.И. ТУКСАНОВА
М.М. ТАДЖИЕВ
А.Ж. ХАМРАЕВ
Б.Б. ХАСАНОВ
Д.А. ХАСАНОВА
Б.З. ХАМДАМОВ
А.М. ШАМСИЕВ
А.К. ШАДМАНОВ
Н.Ж. ЭРМАТОВ
Б.Б. ЕРГАШЕВ
Н.Ш. ЕРГАШЕВ
И.Р. ЮЛДАШЕВ
Д.Х. ЮЛДАШЕВА
А.С. ЮСУПОВ
Ш.Ш. ЯРИКУЛОВ
М.Ш. ХАКИМОВ
Д.О. ИВАНОВ (Россия)
К.А. ЕГЕЗАРЯН (Россия)
DONG JINCHENG (Китай)
КУЗАКОВ В.Е. (Россия)
Я. МЕЙЕРНИК (Словакия)
В.А. МИТИШ (Россия)
В.И. ПРИМАКОВ (Беларусь)
О.В. ПЕШИКОВ (Россия)
А.А. ПОТАПОВ (Россия)
А.А. ТЕПЛОВ (Россия)
Т.Ш. ШАРМАНОВ (Казахстан)
А.А. ЩЕГОЛОВ (Россия)
С.Н. ГУСЕЙНОВА (Азербайджан)
Prof. Dr. KURBANHAN MUSLUMOV (Azerbaijan)
Prof. Dr. DENIZ UYAK (Germany)

**ТИББИЁТДА ЯНГИ КУН
НОВЫЙ ДЕНЬ В МЕДИЦИНЕ
NEW DAY IN MEDICINE**

*Илмий-рефератив, маънавий-маърифий журнал
Научно-реферативный,
духовно-просветительский журнал*

УЧРЕДИТЕЛИ:

**БУХАРСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
МЕДИЦИНСКИЙ ИНСТИТУТ
ООО «ТИББИЁТДА ЯНГИ КУН»**

Национальный медицинский
исследовательский центр хирургии имени
А.В. Вишневского является генеральным
научно-практическим
консультантом редакции

Журнал был включен в список журнальных
изданий, рецензируемых Высшей
Аттестационной Комиссией
Республики Узбекистан
(Протокол № 201/03 от 30.12.2013 г.)

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ:

М.М. АБДУРАХМАНОВ (Бухара)
Г.Ж. ЖАРЫЛКАСЫНОВА (Бухара)
А.Ш. ИНОЯТОВ (Ташкент)
Г.А. ИХТИЁРОВА (Бухара)
Ш.И. КАРИМОВ (Ташкент)
У.К. КАЮМОВ (Ташкент)
Ш.И. НАВРУЗОВА (Бухара)
А.А. НОСИРОВ (Ташкент)
А.Р. ОБЛОКУЛОВ (Бухара)
Б.Т. ОДИЛОВА (Ташкент)
Ш.Т. УРАКОВ (Бухара)

8 (82)

2025

август

www.bsmi.uz
https://newdaymedicine.com E:
ndmuz@mail.ru
Тел: +99890 8061882

Received: 20.07.2025, Accepted: 10.08.2025, Published: 15.08.2025

УДК 616.

SUT BEZI SARATONIDA RADIOLOGIK TASVIR VA MORFOLOGIK XUSUSIYATLARNI QIYOSIY TAVSIFLASH

Sultonova Lola Jaxonqulovna <https://orcid.org/0009-0007-1765-7286>

Axmadova Maftuna Amin qizi <https://orcid.org/0009-0004-36117-4472>

Abu Ali ibn Sino nomidagi Buxoro davlat tibbiyot instituti, O'zbekiston, Buxoro sh.

A. Navoiy kochasi 1 Tel: +998 (65) 223-00-50 e-mail: info@bsmi.uz

✓ *Rezyume*

Butun dunyoda sut bezi saratoni tashxisida rentgenmammografiya va sonografiya tekshiruvlarining ahamiyatini o'rganishga qaratilgan ilmiy tadqiqotlar hali ham olib borilmoqda. Shu nuqtai nazardan, rentgenmammografiyasi va ultratovush bo'yicha sut bezi saratonining o'ziga xos xususiyatlarini aniqlash va ularning sut bezi saratonini qiyosiy tashxislash samaradorligini solishtirish muhimdir. 2023-2024 yillar davomida tekshiruvdan o'tgan, jami 100 ta hajmli hosila bilan kasallangan bemorlar tashxislash maqsadida tanlab olindi. Ularning har birida o'smadan olingan to'qima va tayyorlangan gistologik materiallarini o'rganib, morfologik va immunogistoximiya usullari yordamida tekshirildi.

Kalit so'zlar: raqamli mammografiya, boshqariladigan biopsiya, ko'krak tomosintezi, to'qima zararlanishi

СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА РАДИОЛОГИЧЕСКОЙ ВИЗУАЛИЗАЦИИ И MORFOЛОГИЧЕСКИХ ОСОБЕННОСТЕЙ ПРИ РАКЕ МОЛОЧНОЙ ЖЕЛЕЗЫ

Султанова Лола Жахонкуловна, Ахмадова Мафтуна Аминовна

Бухарский государственный медицинский институт имени Абу Али ибн Сины, Узбекистан, г.

Бухара, ул. А. Навои. 1 Тел: +998 (65) 223-00-50 e-mail: info@bsmi.uz

✓ *Резюме*

Во всем мире все еще проводятся научные исследования, направленные на изучение важности рентгенограмм и сонографии в диагностике рака молочной железы. В связи с этим важно определить специфику рака молочной железы на рентгенограммах и УЗИ и сравнить их эффективность при сравнительной диагностике рака молочной железы. Пациенты, прошедшие обследование в течение 2023-2024 годов, в общей сложности с 100 объемными производными, были отобраны для постановки диагноза. В каждом из них исследовали с помощью морфологических и иммуногистохимических методов, изучая ткань опухоли и подготовленный гистологический материал.

Ключевые слова: цифровая маммография, контролируемая биопсия, томосинтез груди, повреждение тканей

COMPARATIVE DESCRIPTION OF RADIOLOGICAL IMAGING AND MORPHOLOGICAL FEATURES IN MAMMARY GLAND CANCER

Sultonova Lola Jaxonqulovna, Axmadova Maftuna Amin qizi

Bukhara State Medical Institute named after Abu Ali ibn Sina, Uzbekistan, Bukhara, st. A. Navoi. 1

Tel: +998 (65) 223-00-50 e-mail: info@bsmi.uz

✓ *Resume*

All over the world, scientific research is still being carried out aimed at studying the importance of X-ray and sonographic examinations in the diagnosis of mammary cancer. In this regard, it is important to identify the peculiarities of mammary cancer on radiographs and ultrasound and compare their effectiveness in the comparative diagnosis of mammary cancer. Patients with a total of 100 volumes of derivative tested during 2023-2024 were selected for diagnostic purposes. In each of them, tissue from the tumor and prepared histological materials were examined using morphological and immunogystochemical methods.

Keywords: digital mammography, controlled biopsy, breast tomosynthesis, tissue damage

Dolzarbli

Butun dunyoda bo'lgani kabi O'zbekiston Respublikasida ham sut bezi saratoni (KBS) birinchi o'rinda turadi va saraton kasalligining umumiy sonining 26% dan ortig'ini tashkil etadi va barqaror o'sish kuzatilmoqda. O'zbekistonda sut bezi saratoni bilan kasallanish 100 ming aholiga 11,2 tani tashkil etadi. Ushbu kasallikning prognozi jarayonning bosqichiga bog'liq, shuning uchun erta bosqichlarda sut bezining o'masini aniqlash juda muhimdir [1,3]. O'smaning tabiatini aniqlashda ham katta ahamiyatga ega, chunki bemorni davolashning keyingi bosqichi bilan bog'liq. Sut bezi o'smalarini aniqlab, ularning qiyosiy tashxisi, o'simta jarayonining tarqalishi va bosqichini baholash zamonaviy onkologiyaning eng muhim muammolaridan biridir, shuning uchun sut bezi o'simtarini tashxislash va oldindan prognozlashni ishlab chiqish dolzarb vazifadir [4,7].

O'simtaning xavflilik darajasi uch turi mavjud - past, o'rtacha va yuqori, patogistologik jihatdan to'qima va hujayrali atipiya asosida aniqlanadi, naychali va kanalga o'xshash tuzilmalar, mitoz bo'linish va hujayralarning giperkromatozlari shakllanishi belgilari bilan aniqlanadi va bunda natijalar olinadi [2,5]. Buni aniqlash davolash va kasallikni prognozlash bilan bog'liq. Sut bezi saratoniga shubha qilingan bemorlarning standart tekshiruvlariga mammolog ko'rigi, ultratovush tekshiruv va rentgen mammografiyasini o'z ichiga oladi. Ko'pgina tadqiqotlar shuni tasdiqladiki, sut bezi saratoni erta bosqichlarda tashxis qo'yish o'z vaqtida tibbiy yordam ko'rsatishga hal qiluvchi ta'sir ko'rsatishi va ushbu kasallikdan o'lim darajasini pasaytirishi mumkin [1]. Rentgenmammografiya oddiy, sub'ektlar uchun nisbatan xavfsiz va yuqori diagnostik samarali tasvirlash usuli bilan ajralib turadi, bunda sut bezi o'smalarini aniqlash 80% ga yetadi [6]. U sut bezidagi o'zgarishlarni hujjatlashtirish va uning holatini dinamik kuzatish imkonini beradi va bir qator afzalliklarga ega. Ko'pgina mamlakatlarda mammografiya sut bezi kasalliklarini tashxislashda qo'llaniladigan birinchi usuldir [8]. Yuqori mammografik zichlik, ayniqsa, erta bosqichlarda sut bezi saratoni tashxisini qiyinlashtiradi. Sut bezi kasalliklarini tashxislashning muhim usuli ultratovush tekshiruv hisoblanadi. Sut bezi kasalliklarda ultratovush tekshiruvining afzalliklari nurlanishning yo'qligi va bir nechta tekshiruvlar imkoniyatini o'z ichiga oladi [13]. Biroq, usul ko'p markazli va kanalli o'simta tarqalishini aniqlash qiyinligi bilan bog'liq bir nechta cheklolarga ega; diametri 1,5 sm dan kam bo'lgan nodulyar shakllanishlar ko'pincha tashxis qo'yilmaydi va yog'li involyutsiya bo'lgan ayollarda o'simta va yog' to'qimalari o'rtasidagi ultratovush kontrastining zaifligi tufayli kam ma'lumot beradi. [9,11]. Holbuki, 40 yoshdan oshgan ayollarda yog'li involyatsiya boshlangan bo'ladi va ayni shu yoshda sut bezi saratoni ko'p uchraydi [12,14].

Tadqiqot maqsadi: Sut bezi saratonida radiologik tasvir va morfologik xususiyatlarni qiyosiy tavsiflash orqali o'rganish.

Material va usullar

Tadqiqot ishlarini ilmiy asoslash maqsadida Buxoro viloyati RIO va RIATM filiali mammologiya va patologik anatomiya bo'limida 2023-2024 yillar davomida tekshiruvdan o'tgan, jami 100 ta hajmli hosila bilan kasallangan bemorlar tashxislash maqsadida tanlab olindi. Ularning har birida o'smadan olingan to'qima va tayyorlangan gistologik materiallarini o'rganib, morfologik va immunogistoximiya usullari yordamida tekshirildi.

Yomon sifatli o'smalar (80) va yaxshi sifatli (20) o'smalar bemorlar ikki guruhni esa nazorat guruhini tashkil etdi.

Bemorlarning yoshi 29 dan 82 yoshgacha bo'lib, o'rtacha $43,9 \pm 2,2$ yoshni tashkil qildi. Shuni aytish joizki, kasallanish eng ko'p - 79,9% holatda 40-50 yosh oraligida kuzatilgan.

Bemorlarning barchasi rentgenmammografiya ikki proyeksiyada qilindi. Xavfli va xavfsiz deya tashxislangan bemorlarning barchasidan biopsiya yordamida gistologik jihatdan tasdiqlangan namunalari olinib o'sma tabiati aniqlandi. Jarayon bemor bilan gorizontol holatda amalga oshirildi, o'smadan trepan biopsiya yordamida amalga oshirildi, uning davomida o'smadan joyidan to'qima namunasi olindi. Keyin material shisha oynachaga o'rnatildi.

O'rnatgandan so'ng, material morfologik bo'limga yuborildi, bu esa uni ishga tayyorlashga imkon beradi. Oynachalar qayta ishlanib ko'zdan so'ng, barcha namunalari o'simta nozologiyasini farqlash imkonini beruvchi gistologik bloklarni olish uchun kerosinga solinadi. Immunogistoximiyaviy tadqiqotining navbatdagi bosqichi mikrotomiya - laboratoriya yordamchisi qalinligi 1,0 mikrongacha bo'lgan parafin bloklaridan kesmalarni yasaydi va ularni maxsus mikroskoplarda joylashtirildi. Keyin sut bezi o'simtasining fenotipini farqlash uchun immunohistokimyoviy tekshiruv ketma-ket amalga oshiriladi.

Bemorlarning yoshi bo'yicha taqsimlanishi

Yosh (yillar)	Xavfli o'smalar (n=80)		Xavfsiz o'smalar (n=20)	
	abs.	%	abs.	%
29 yoshgacha	4	5,0	3	15,0
30-39	9	11,3	10	50,0
40-49	31	38,8	6	30
50-59	21	26,3	1	5,0
60-69	12	15,0	-	-
70 dan yuqori yosh	3	3,7	-	-
Ja'mi	80	100,0	20	100,0

Natija va tahlillar

Ushbu tahlilni o'tkazish uchun o'simtani qisman yoki to'liq olib tashlash bilan jarrohlik paytida olingan o'simtaning bir qismi ishlatildi. Olib tashlangan to'qimalar saqlovchi eritmalar bilan ishlandi va juda nozik qatlamlarga kesildi. O'simtaning gistologik xususiyatlarini aniqlash uchun namunalar mikroskop ostida tekshirildi. Bo'limlarga ma'lum o'simta hujayralari retseptorlari bilan biriktirilishi mumkin bo'lgan antikorlarning (tadqiqot maqsadlariga qarab bir yoki bir nechta) eritmalari qo'llaniladi.

Retseptorlar etiketli antikorlar bilan munosabat qilganda, mikroskop yordamida floresansni kuzatish mumkin. Namuna rangini va floresans intensivligini o'zgartirib, o'rganilayotgan to'qima bo'lagida bunday antikorlar uchun retseptorlari bor-yo'qligi va hujayralarning necha foizi borligi aniqlandi.

ER va PR gormonlar uchun retseptorlardir: estrogen va progesteron. Ularga ega bo'lgan o'smalar ayol jinsiy gormonlar ta'siri ostida o'sadi.

Her2/new - inson epidermal o'sish omilining 2-toifa retseptorlari, odatda plazmada va qon, tupurik, sut, siydikning ba'zi hosil bo'lgan elementlarida mavjud bo'lib, epidermal hujayralar bo'linishini rag'batlantiradi. Ushbu retseptorga ega bo'lgan o'smalar ularsiz ko'ra tezroq o'sishi mumkin.

2 jadval

O'smaning morfologik turi	Bemorlar soni n=100	%
Fibroadenoma	14	14,0
Lipoma	4	4,0
Ateroma	2	2,0
Invaziv-kanalli saratoni	69	69,0
invaziv-lobulyar saratoni	7	7,0
Medulluyar saraton	2	2,0
Mutsinoz saraton	2	2,0
Ja'mi	100	100

3 jadval

O'smalarning gistologik tuzilishi va agressivlik – G darajasi

Hujayra diffensial darajasi	Bemorlar soni, n=80	%
G ₁	12	15,0
G ₂	43	53,7
G ₃	25	31,25

Ki67 - bu oqsil bo'lib, sintezi sut bezi o'simtasi hujayralarida ularning bo'linishi paytida faollashadi. Ushbu markerning yuqori miqdori yuqori proliferativ faollikni va onkologik kasallikning agressiv o'sishini ko'rsatadi. Tadqiqot natijalarini statistic qayta ishlashda «Statistica for Windows 7,0» personal kompyuterning amaliy dastur paketidan foydalanilgan holda amalga oshirildi.

Olingan natijalar va ularning muhokomasi. Tadqiqotda ja'mi 100 ta tanlab olingan osma bilan xastalangan bemorlarning biopsiya materiallari gistologik tekshiruvlar bo'yicha taqsimlanishi bo'yicha jadval keltirilgan

Bemorlarda IGX status bilan bo'yicha taqsimlanishi

IGX status	Bemorlar soni, (n=80)	
	n	%
Lyuminal A	27	33,75
Lyuminal B Her2/neu manfiy	9	11,25
Her2/neu musbat	13	16,25
Giperekssperessiya Her2/neu	11	13,75
Uch marta manfiy	17	21,25
Ja'mi	80	100

4 – jadvaldan shuni ko'rish mumkinki eng kop uchragan IGX tur bu lyuminal A tip. Eng kam uchragan esa Lyuminal B Her2/neu manfiy turi 9 (11,25%) uchragan.

Xulosa

Xavfsiz o'smalar orasida esa fibroadenoma 14% bilan ko'p uchragan bo'lsa, eng kam xavfsiz o'smani atheroma tashkil etdi (2%). O'smalar hujayra diffensatsiyasi darajasiga qarab tavsiflandi. Bu quyidagi jadvalda keltirilgan. 3 - jadvaldan ko'rinib turibdiki, 68 (85%) holatda yomon sifatli o'smaning agressivligi yuqori – G₂, G₃ shakli, 12 (15%) holatda agressivligi past – G₁ aniqlandi.

Ularning har birida o'smadam olingan va tayyorlangan gistologik materiallarni o'rganib, nechtasida xafvli hamda xavfsiz o'sma turlari mavjudligi va ajratib olingan holatlari gistokimyoviy usullarda tekshiruvdan o'tkazildi. IGX natijalari quyidagi jadvalda keltirilgan.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Семиглазов В.Ф., Нургазиев К.Ш. Семиглазов В.В. Руководства: Общие рекомендации St. Gallen-2015 по лечению раннего рака молочной железы /(адаптированные экспертами российского общества онкомамологов [POOM] // Издательство Алматы. 2015; 71с. 2.
2. Blanca Bernard-Davila., Danny F. M. Radiomic Signatures Derived from Diffusion-Weighted Imaging for the Assessment of Breast Cancer Receptor Status and Molecular Subtypes // June 2019Molecular Imaging & Biology 22(2)
3. 26.Boyd NF, Guo H, Martin LJ. Mammographic density and risk and detection of breast cancer // The NEW ENGLAND JOURNAL of MEDICINE. - 2007.- Vol.356(3). -P.227-236.
4. 27.Brancato B, Crocetti E, Bianchi S. Accuracy of needle biopsy of breast lesions visible on ultrasound: audit of fine needle versus core needle biopsy in 3233 consecutive samplings with ascertained outcomes // The Breast. - 2012. - Vol. 21(4). -P. 449-454.
5. 28.Buchberger Wolfgang, Geiger-Gritsch, Sabine Knapp, Rudolf. Combined screening with mammography and ultrasound in a population-based screening program // European journal of radiology // Published online: February 01, 2018
6. 29.Budczies J, Brockmüller SF, Müller BM. Comparative metabolomics of estrogen receptor positive and estrogen receptor negative breast cancer: alterations in glutamine and beta-alanine metabolism // Journal Proteomics. -2013. Vol. 94. -P. 279-288.
7. Axmadova Maftuna Amin qiziBukhara Medical Institute assistant department Onkology and medical radiology/Modern Analysis of the Diagnostic Effectiveness of Digital Mammography/International Interdisciplinary Research Journal Volume2,Issue 5 Year2023ISSN:2835-3013<https://univerpubl.com/index.php/synergy><https://univerpubl.com/index.php/synergy/article/view/1680>
8. Modern and Clinico-Morfological Diagnosis of Breast Cancer Akhmadova Maftun Amin qizi AMERICAN Journal of Pediatric Medicine and Health Sciences Volume 01, Issue 06, 2023 ISSN (E): 2993-2149
9. Akhmadova Maftun Amin kizi Analysis of the Modern Diagnostic Effectiveness of Mammography International Journal of Health Systems and Medical Sciences ISSN: 2833-7433 Volume 2 | No 9 | Sep - 2023
10. Axmadova Maftuna Amin qizi, Role of Mammography in Early Detection of Breast Cancer , International Journal of Integrative and Modern Medicine: Vol. 2 No. 6 (2024): International Journal of Integrative and Modern Medicine <https://medicaljournals.eu/index.php/IJIMM/article/view/588>

Qabul qilingan sana 20.07.2025